

การพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี

THE DEVELOPMENT OF MAPS FOR ELECTRONIC LEARNING

RESOURCES IN THE ARTS CULTURE AND TRADITION

ศศิธร หวังค้ำกลาง

SASITHORN WANGKHAMLANG

สกุล วงษ์กาฬสินธุ์

SAKUL WONGKALASIN

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHONRATCHASIMA PROVINCE

Received: May 26, 2023

Revised: August 7, 2023

Accepted: August 7, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทรยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทรยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

ผลการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้านและผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 7 คน พบว่า บริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทรยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ที่ยังคงมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ในด้านวัฒนธรรมและประเพณี เช่น เทศมหาชาติ การแห่กัณฑ์หลอน การกวนข้าวยากู ตานกวยสลาก ตานขันข้าว ปอยข้าวสัง การบวงสรวงพระยาสี่เขี้ยว ในด้านศิลปะ ที่น่าสนใจและเป็นศิลปะที่กำลังจะหายไปจากชุมชน ได้แก่ ลวดลายผ้าไทรยวนลักษณะโดดเด่นของผ้าไทรยวน มีสีสันสดใส เช่น สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน สีฟ้า สีน้ำตาล เป็นศิลปะดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ในแต่ละลวดลายจะมีเรื่องราวของลายผ้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ลวดลายที่ทอลงบนผืนผ้า มีลวดลายผ้าแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทลายสัตว์ ประเภทลายพืช ประเภทลายสิ่งของ และจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาสังเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลแต่ละเรื่องและนำไปเขียน Storyboard สำหรับสร้างศิลป์ในด้านศิลปะ

วัฒนธรรมและประเพณี เพื่อนำคลิปแต่ละเรื่องใส่ลงในแผนที่ หลังจากเตรียมข้อมูลและสร้างคลิปเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงมาพัฒนาแผนที่โดยใช้ข้อมูลจากแผนที่ภาพถ่ายดาวเทียมมาเป็นต้นแบบสำหรับสร้างแผนที่บริเวณหมู่บ้านไท-ยวน สร้างด้วยโปรแกรม GIS เมื่อสร้างแผนที่เสร็จเรียบร้อยแล้วนำคลิปที่บันทึกจากการถ่ายทำจากการจัดกิจกรรมตามด้าน ศิลปะการทอผ้าและลวดลายผ้า วัฒนธรรมและประเพณีมาบันทึกลงในแผนที่ โดยใช้วิธีการดูคลิปผ่านการสแกน QR Code ในแต่ละเรื่องราวของแต่ละประเพณี เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรมโดยผ่านแผนที่ เป็นตัวกลางในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้สู่ผู้สนใจต่อไป

คำสำคัญ: แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ไท-ยวน ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี แผนที่อิเล็กทรอนิกส์ แผนที่

ABSTRACT

The research on "The development of maps for electronics learning resources in arts culture and tradition" aimed: 1. to study the community context related to arts, culture, and tradition of Tai-Yuan village in Si Khio District, Nakhon Ratchasima Province; and 2. to develop maps for electronics learning in arts, culture, and tradition of Tai-Yuan village in Si Khio District, Nakhon Ratchasima Province. The tools used for collecting data include an interviewing form and 5-point rating scale questionnaire, and the obtained data was analyzed using frequency, mean, and percentage.

The research results from interviewing with 7 key informants, local scholars and the elderly in community, for the community context related to arts, culture, and tradition of Tai-Yuan Village, Si Khio District, Nakhon Ratchasima Province that have been practicing and inheriting until nowadays in terms of culture and traditions include Mahachat Sermon festival, Kanlorn procession, Khao Yakoo making, Guay Salak eating, Khan Khao eating, Poi Khao Sang, and Phra Ya Si Khio Worshipping; and in terms of arts which are interesting and about to disappear from the community included Tai-Yuan fabric patterns. The outstanding characteristics of Tai-Yuan fabrics are their vivid colors such as red, green, blue, sky blue, and brown. For each pattern, there is a story about the fabric pattern that has been influenced by nature and the environment in the daily life of the local people. There are 3 types of patterns being woven on fabric including animals, plants, appliances. GIS and According to the interview, the data was synthesized to create the information about each story and write a storyboard for creating clips on arts, culture, and traditions, and each clip was later put into the map. After preparing the data and generating clips, the map was then developed by using the data including images from the satellite map as a model for creating the maps of Tai-Yuan village by GIS program. When the map was completed, the recorded clips from the filming of activities according to the arts of fabric weaving and fabric patterns, culture, and tradition were

recorded into the map. To watch the clips on the map, viewers can scan the QR Code of each story of each tradition to be used as a learning resource in arts, tradition, and culture through the map as a communication medium to pass on knowledge to those who are interested in the future.

Keywords: electronics learning resources; Tai-Yuan; arts, culture, and tradition; electronic map

บทนำ

วัฒนธรรม ประเพณีของชาติ ล้วนบอกให้เห็นความนึกคิด ความเลื่อมใส ที่สะท้อนถึงกระบวนการดำรงชีวิต ขนบประเพณีไทยนั้น ล้วน เกี่ยวพันกับศาสนาพุทธรวมทั้งพราหมณ์ พิธีบูชาต่าง ๆ ที่ปฏิบัติต่อกันมานั้น เป็นความเชื่อเรื่องของความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ขนบประเพณีไทย ช่วยปรับชาวไทยอยู่ในกรอบที่ดีเลิศ ถือได้ว่าเครื่องระบุ ความประพฤติปฏิบัติ ได้อย่างหนึ่ง ขนบประเพณีในแต่ละเขตแดน ต่อให้ไม่เหมือนกัน แม้กระนั้นทุกคนก็มีความคิดว่าทุกคน เป็นคนประเทศไทย มีความเป็นชาติเดียวกัน รวมทั้งสามารถแบ่งออกถึงที่ไปที่มาของชาติได้

ชาวไทย-ยวนสี่คิ้ว เป็นชาวไทย-ยวน โบราณที่ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคเหนือของประเทศไทยในอดีต สมัยอาณาจักรโยนกเชียงแสนที่มีกษัตริย์องค์แรกคือ “สิงหวัต” อาณาจักรของพระองค์ตั้งอยู่ในบริเวณเมืองเชียงแสน ที่อยู่ในจังหวัดเชียงรายปัจจุบัน ก่อนพระเจ้าเม็งรายได้รวบรวมหัวเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือรวมเรียกว่า อาณาจักรล้านนาไทยก็เชื่อว่าชาวไทย-ยวนเริ่มอพยพย้ายมาตั้งถิ่นในบริเวณตอนล่างได้แก่พื้นที่อีสานตอนล่างและภาคกลางบ้างจนถึงประมาณปี พ.ศ. 2317 สมัยรัชกาลที่ 1 พม่าได้ยกทัพมาตีเมืองเชียงใหม่เป็นเหตุให้ พระองค์จำเป็นต้องทรงรับสั่งให้เผาที่มั่นและแบ่งชาวเชียงแสนออกเป็น 5 กลุ่ม โดยกลุ่มหนึ่งให้เป็นอยู่ที่ อำเภอสายไต้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งชาวไทย-ยวน ที่เสาะให้ส่วนหนึ่งต่อมาได้อพยพขึ้นมาที่อยู่ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยคำว่าสี่คิ้วสันนิษฐานว่าเพี้ยนมาจากชื่อผู้ปกครองในสมัยนั้นคือ พระยาสี่เขี้ยว ซึ่งชาวไทย-ยวน อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ยังคงตั้งศาลเจ้าบูชากราบไหว้มาจนถึงทุกวันนี้ (จารุวรรณ พรหมวัง-ข้าเพชร, 2537)

ซึ่งชาวไทย-ยวนสี่คิ้วยังคงสืบทอดมีศิลปะประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ตามวิถีชีวิตจากอดีตมาถึงปัจจุบัน ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาแบบยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) 2562 ในยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั้ง 6 นั้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดกับการพัฒนาศิลปกรรมของชุมชน ไทย-ยวน สี่คิ้วคือยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพลังทางสังคมที่สนับสนุนการพัฒนาต้นทุนทางวัฒนธรรม และการพัฒนาคนในทุกมิติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจึงได้นำยุทธศาสตร์ชาติมาจัดทำเป็นยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยที่เชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์ชาติกับแผนพัฒนามหาวิทยาลัยและถ่ายทอดสู่ทุกคณะเพื่อจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ของคณะให้ตอบสนองต่อปรัชญาของมหาวิทยาลัย “ที่พึ่งของท้องถิ่น”

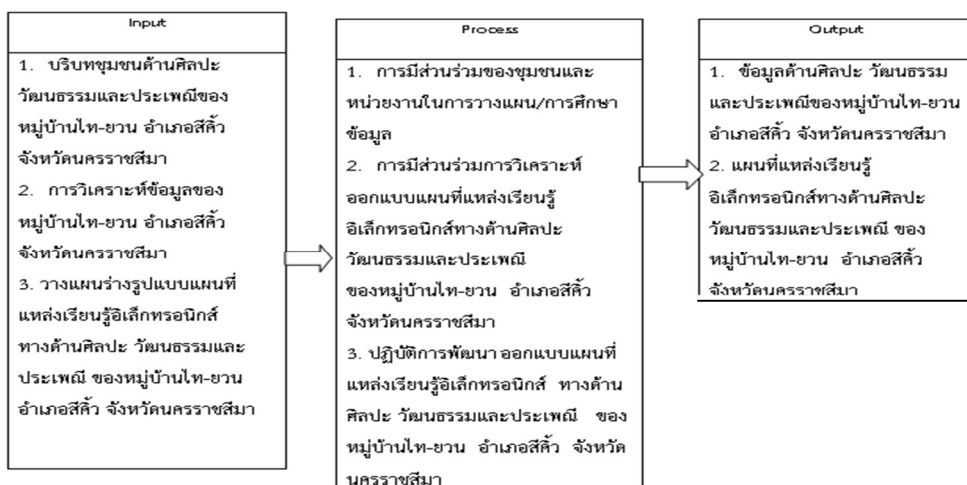
ซึ่งการส่งเสริมอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทย-ยวนนั้น มีความสวยงามมีอัตลักษณ์ของตนเอง ที่ยังมีศิลปะลวดลายผ้าที่สวยงามเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทย-ยวน ในด้านประเพณีและวัฒนธรรม ยังคงมีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การกวนข้าว

ยุคก่อนเข้าพรรษา การแก้กัณฑ์หลอนสำหรับเป็นกัณฑ์เทศมหาชาติ เมื่อวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทอาจทำให้ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่สวยงามค่อยๆ หายไปจากชุมชน ดังนั้นเพื่อให้ชุมชนเกิดความยั่งยืนทั้งในด้านองค์ความรู้ที่เป็นรากฐานของต้นทุนทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชนที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ด้านศิลปกรรมของหมู่บ้านไทร-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่สามารถศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นก่อนลงพื้นที่เข้าไปศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมเชิงลึกหรือเข้าชมศิลปะและวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทร-ยวนแต่ละเดือนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาในชุมชนโดยศึกษาใช้วิธีการศึกษาข้อมูลศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีจากแผนที่ที่มีข้อมูลพื้นฐานด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทร-ยวนที่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือดูข้อมูลโดยการสแกน QR Code ในแผนที่ซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนที่ผ่านการสื่อสารในรูปแบบแผนที่เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้เข้าชมศูนย์การเรียนรู้ไทร-ยวนและมอบให้กับโรงเรียนในอำเภอสีคิ้วเพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทร-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทร-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการสร้างแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

แนวคิดทางด้านแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งที่รวบรวมองค์ความรู้ที่จัดเก็บในรูปแบบของสื่อในประเภทต่าง ๆ เช่น สิ่งพิมพ์ สิ่งไม่ตีพิมพ์และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ตัวบุคคล สถานที่ ทั้งที่เป็นภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการและสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ แหล่งเรียนรู้ เมื่อแบ่งตามลักษณะของแหล่งเรียนรู้ สามารถแบ่งเป็น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในบริเวณชุมชน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามวิถีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของชุมชน แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประเภทศาสนาประเพณี แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นประเภทหน่วยงาน องค์กรของรัฐและเอกชน แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อต่าง ๆ ที่ประชาชนในชุมชนได้รับชมรับฟัง แหล่งเรียนรู้ที่รัฐและชุมชนสร้างขึ้นเพื่อการศึกษาเพื่อการเรียนรู้โดยตรง (สุมาลี สังข์ศรี และคณะ, 2548, น. 28-33; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 25; นาวา วงษ์พรม, 2560, น. 28-29)

แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะให้ความรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา เช่น การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตร การใช้เป็นสื่อประกอบการเรียน การสอน ทักษะศึกษา การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาอย่างไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา สำหรับความรู้เกี่ยวกับ ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ศิลปะไทยส่วนใหญ่สร้างขึ้นจากคติความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะไทยจึงมีคุณค่าในการเผยแผ่ศาสนาและสืบทอดศาสนาในประเทศไทย เช่น การเขียนภาพจิตรกรรมหรือจำหลักเรื่องราวทางศาสนา ชาดก พุทธประวัติ หรือวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเทพเจ้า เมื่อคนได้สัมผัสหรือเห็นก็จะเกิดความคุ้นเคยและซึมซับเรื่องราวความเชื่อ คำสอนหรือข้อธรรมะที่แฝงอยู่ในผลงานนั้น ๆ หรือการสร้างพระพิมพ์ พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ หรือเทวรูปในศาสนา สำหรับวัฒนธรรมเป็นความเจริญงอกงามที่มีความสำคัญช่วยให้มนุษย์สะดวกสบายขึ้น ช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการต่าง ๆ ของมนุษย์ สามารถเอาชนะธรรมชาติได้เพราะสร้างวัฒนธรรมขึ้นมาช่วย และยังทำให้สมาชิกในสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามัคคีกันยังแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติ ชาติที่มีวัฒนธรรมสูงย่อมได้รับการยกย่องและเป็นหลักประกันความมั่นคงของชาติ วัฒนธรรมสามารถกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรือง ส่วนประเพณี นั้นเป็นแบบอย่างความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมหรือระเบียบแบบแผนและปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน จนเกิดเป็นแบบอย่างความคิดหรือการกระทำที่ได้สืบทอดกันมา และยังมีอิทธิพลอยู่ในรูปแบบของ จารีต ประเพณี ขนบประเพณี และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งประเพณีแต่ละภาคและ ท้องถิ่นมีประเพณีแตกต่างกันออกไป ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นเครื่องบอกความเจริญของชาตินั้น ๆ ชาติที่เจริญใน ปัจจุบัน มีประเพณีต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญก้าวหน้า และประเพณีส่วนมากสืบค้นความเป็นมาของประเพณีนั้น ๆ ตั้งแต่อดีตเชื่อมโยงถึงปัจจุบันประเพณีจึงสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ทำให้คนในสังคมเกิดความภาคภูมิใจในความดีงามของเผ่า ชาติบ้านเมืองตนเอง และยังสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน อันเป็นการดำรงความรักสามัคคี ทำให้คนในเผ่า ชุมชน ภาค และเป็นชาติมีความมั่นคงสืบต่อกันมา (กรมสามัญศึกษา, 2544, น. 7-8; ปริยภรณ์ ตั้งคุณานันท์, 2557, น. 173-175; กิ่งแก้ว อารีรักษ์และคณะ, 2548, น. 118; คำริ บุญชู, 2548, น. 28; นาวา วงษ์พรม, 2560, น. 21-22)

การทำแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์

แผนที่ คือ อุปกรณ์ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อแสดงลักษณะของพื้นผิวโลกทั้งที่เกิดเองโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยนำข้อมูลมาแสดงลงบนพื้นราบของวัสดุ กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ โดยวิธีการย่อส่วน (ใช้มาตราส่วน) และใช้สัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย สำหรับแสดงข้อมูลในด้านต่าง ๆ เช่น ถนน ทางรถไฟ เขื่อน เมือง เทือกเขา แม่น้ำ ทะเล สำหรับประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันใช้แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม ด้านการศึกษา ใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน พัฒนาการท่องเที่ยว ใช้แผนที่เป็นเครื่องมือเดินทางท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดในแผนที่เป็นลายเส้น เช่น เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นทึบ เส้นประ แผนที่ภาพถ่าย โดยถ่ายจากดาวเทียม แผนที่ภูมิประเทศ แผนที่รัฐกิจ แผนที่เฉพาะเรื่อง แผนที่รูปเล่ม (แผนที่, ม.ป.ป.)

การสร้างแผนที่นำทางเริ่มจากการใช้ภาพถ่ายทางอากาศจากดาวเทียมมาต่อซ้อนกันเหมือนการปูกระเบื้อง เพื่อให้เห็นภาพรวมของภูมิประเทศ แล้วจึงไปกำหนดจุดอ้างอิงทางภูมิศาสตร์ (Calibrate) เป็นค่าพิกัดดาวเทียม แล้วจึงทำการสร้างข้อมูลต่าง ๆ เช่น ชุมชนใดมีศิลปะการทอผ้า บริเวณการจัดงานประเพณีและการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทย-ยวน แล้วนำมาประกอบกันเป็นแผนที่นำทางและเพิ่มข้อมูลศิลปะทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ไทย-ยวน การสร้างข้อมูลทางภูมิศาสตร์จะต้องมีการสำรวจข้อมูลภาคสนามซึ่งต้องใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรทางเครื่องมือจำนวนมาก ดังนั้นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ การท่องเที่ยว และการเรียนการสอนของชุมชนไทย-ยวน จึงได้นำข้อมูลศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี มาพัฒนาเป็นแผนที่โดยนำความรู้เรื่องศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีนำมาบันทึกลงในแผนที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบของแผนที่โดยใช้ QR Code สแกนเพื่อดูข้อมูลในด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบของแผนที่ (บริษัท แครค เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด, ม.ป.ป.)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่คัดเลือกสำหรับสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้าน เจ้าอาวาส ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมบ้านจันทิก จำนวน 6 คน ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 3 สาขา จำนวน 6 คน หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมบ้านจันทิก 1 คน คุณครูที่สอนภายในพื้นที่หมู่บ้านไทย-ยวน จำนวน 3 คน โดยศึกษาในประเด็น ข้อมูลบริบทชุมชนวัฒนธรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้สำหรับเก็บข้อมูลบริบทชุมชนวัฒนธรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นคำถามปลายเปิด ทั้งนี้ประเด็นคำถามจะครอบคลุมทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2.2 แบบประเมินสื่อ การพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของหมู่บ้านไทย-ยวนอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 13 ข้อ โดยแบ่งเป็น ด้านเนื้อหา จำนวน 6 ข้อ ด้านภาษา จำนวน 4 ข้อ และด้านภาพประกอบชัดเจนมีรูปแบบน่าสนใจ จำนวน 3 ข้อ เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานโครงการวิจัย ได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนของวัตถุประสงค์การวิจัยโดยมีเครื่องมือการวิจัย ประชากร ผู้ให้ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษา 2 วิธี

3.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารข้อมูลทุติยภูมิโดยศึกษาวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และบันทึกจากผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

3.2.1 เจ้าอาวาส จำนวน 2 รูป

3.2.2 ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านเจ้าอาวาส ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมบ้านจันทิก จำนวน 6 คน

3.2.3 ปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 3 สาขา จำนวน 6 คน

3.2.4 หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมบ้านจันทิก 1 คน

3.2.5 บุคคลที่สอนภายในพื้นที่หมู่บ้านไท-ยวน จำนวน 3 คนโดยศึกษาในประเด็น ข้อมูลบริบทชุมชนวัฒนธรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปแบบพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ในการวิเคราะห์บริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิโดยการศึกษาวรรณกรรมเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ สํารวจ สังเกตและบันทึก นำมาข้อมูลที่จัดเก็บมาได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำมาบรรยายเชิงพรรณนาในประเด็น ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

4.2 การดำเนินงานพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชน นำมาออกแบบและนำข้อมูลมาดำเนินการจัดทำเป็นคลิปเพื่อนำไปทำเป็น QR Code ใส่ลงในแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และนำไปแผนที่อิเล็กทรอนิกส์ไปประเมินโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาวิเคราะห์เพื่อปรับแก้ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ และทดลองใช้กับชุมชนและนำมาปรับแก้ให้ถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลและรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชน

นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยแปลความหมายเปรียบเทียบเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550, น. 69) ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง ความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี อยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง ความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี อยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง ความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี อยู่ในระดับน้อย

1.00-1.49 หมายถึง ความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ มีทั้งในรูปแบบพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

5.1 ในการวิเคราะห์บริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิโดยการศึกษาวรรณกรรมเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ และบันทึก นำมาข้อมูลที่จัดเก็บมาได้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำมาบรรยายเชิงพรรณนาในประเด็น ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทยยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

5.2 ประเมินความเหมาะสมที่มีต่อการใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษา การใช้แผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี สรุปได้ดังนี้

1. บริบทของชุมชนประเด็น ศิลปะ ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านศิลปะ ลวดลายผ้าที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชุมชน ลายผ้าไทย-ยวนได้รับอิทธิพลมาจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ลายที่ถูกทอลงบนผืนผ้า มีลวดลายผ้าแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1.1.1 ประเภทลายสัตว์ ลายที่เป็นลายหลัก ได้แก่ ลายช้าง ลายช้างขมจันทร์ ลายม้า และลายม้าใหญ่ ส่วนลายหงษ์จะเป็นลายประกอบบนผืนผ้า

1.1.2 ประเภทลายพืช ลายที่เป็นลายหลัก ได้แก่ ลายดอกจันทร์ ลายจี๊ดดอกเปา และลายมะลิเลื้อย

1.1.3 ประเภทลายสิ่งของลายหลัก ลายที่เป็นลายหลัก ได้แก่ ลายเสื่อ ลายริ้ว ลายตาเคียบ และลายตาม่อง ลายประกอบผืนผ้า ได้แก่ ลายพันปลา ลายผ้าตั้ง ลายกุดบัว ลายตุ้มหู

ลวดลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทย-ยวนในปัจจุบันยังคงมีการทอไว้สำหรับใช้และจำหน่ายแล้วยังมีการอนุรักษ์โดยสอนให้กับผู้สนใจทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชนสอนที่ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช การเรียนรู้วัฒนธรรมไทย – ยวน โดยคุณยายน้อม ดิษฐานุสรณ์

1.2 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ศิลปะเข้ามามีบทบาททุกวัฒนธรรมและประเพณี ตั้งแต่การทำเครื่องสักการบูชา การออกแบบกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมที่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นไทย-ยวน เช่น เครื่องสักการะเช่นไหว้พ้อพญาสี่เขี้ยว ชันห้า ชันแปด การทำต้นกล้วยดิน การตกแต่ง การตกแต่งสถานที่สำหรับเทศกาล เป็นต้น

2. บริบทของชุมชนประเด็น วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ประเพณีสงกรานต์ ตานกล้วยสลาก ต้นกล้วยดิน ตักบาตรดอกไม้ เทศนมมหาชาติ บุญदानขันข้าว สักการะเลี้ยงพ้อพญาสี่เขี้ยว กวนข้าวยาคุ ปอยข้าวสัง การแห่กัณฑ์หลอน เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ยังคงมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาตามเทศกาลในเดือนต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน

3. กระบวนการจัดทำแผนที่แหล่งเรียนรู้

การสร้างแผนที่แหล่งเรียนรู้ การเก็บข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัย พร้อมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกและเอกสารงานวิจัยการนำข้อมูลมารวมสำหรับเป็นข้อมูลโดยจัดทำเป็นคลิปและนำไปใช้เป็นข้อมูลในแผนที่โดยให้ผู้ใช้ศึกษาข้อมูลจากการใช้สมาร์ทโฟนอ่านจาก QR Code และตรวจสอบแผนที่จากผู้ทรงคุณวุฒินำมาแก้ไขปรับปรุงและนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม ของชาว ไทย-ยวน ด้วยวิธีการสร้างแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ดังนี้

3.1 สสำรวจบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว ได้แก่ บ้านโนนกลุ่ม บ้านถนนคต บ้านจันทิก (บ้านเหนือ) ด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี และนำมาสรุปแต่ละพื้นที่ที่มีศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ได้ดังนี้

3.1.1 ด้านศิลปะผ้า หมู่บ้านที่ยังไม่มีการทออยู่ ได้แก่ กลุ่มทอผ้าถนนคต กลุ่มทอผ้าบ้านยวน กลุ่มทอผ้าบ้านโนนกลุ่ม

3.1.2 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ส่วนใหญ่จะมาจัดที่วัดใหญ่สีคิ้ว ได้แก่ ประเพณีกวนข้าวยาคุ ตักบาตรดอกไม้ วันสงกรานต์ ตานกล้วยสลาก เทศนมมหาชาติ ปอยข้าวสัง

3.2 นำข้อมูลจากการสำรวจและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อจัดเตรียมข้อมูลมาเขียน Story board เพื่อทำคลิป

3.3 นำข้อมูลจากการสำรวจมาสร้างแผนที่ โดยนำข้อมูลจากภาพถ่ายแผนที่ดาวเทียมมาเป็นต้นแบบเส้นทางหมู่บ้านไทย-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และจัดทำแผนที่ต้นแบบนำคลิปที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเป็น QR Code และใส่ลงในแผนที่

3.4 นำแผนที่ที่ใส่ข้อมูล ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมนวัตกรรมดังนี้

3.4.1 ความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$ S.D. = .46) เมื่อแยกเป็นรายข้อ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$ S.D. = .35) เนื้อหาไม่

ความถูกต้องตามบริบทของชุมชนมีความเหมาะสม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ S.D. = .46) เนื้อหากระชับ เข้าใจง่ายมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ S.D. = .46)

3.3.2 ความเหมาะสมในด้านภาษาภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$ S.D. = .50) เมื่อแยกเป็นรายข้อ ด้านลักษณะสี่อน่าสนใจมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$ S.D. = .46) ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมเข้าใจง่าย มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$ S.D. = .51) ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารถูกต้องชัดเจน และภาษามีความเหมาะสมกับผู้ใช้สื่อมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = .53)

3.3.3 ความเหมาะสมในด้านภาพประกอบชัดเจนมีรูปแบบน่าสนใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = .50) เมื่อแยกเป็นรายข้อ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.73$ S.D. = .46) ภาพ เนื้อหา เสียงบรรยาย สอดคล้องกันตรงกัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$ S.D. = .51) และ ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อหามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$ S.D. = .53)

อภิปรายผล

จากการวิจัย การพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี หมู่บ้านไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บริบทชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ของหมู่บ้าน ไท-ยวน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ศิลปะ วัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาในด้านศิลปะการทอผ้าอยู่ที่ กลุ่มทอผ้าบ้านถนนคต กลุ่มทอผ้าบ้านยวน กลุ่มทอผ้าบ้านโนนกุ่ม ลักษณะของการทอผ้าจะมีสีสันสดใส เช่น สีแดง สีเหลือง สีกรมท่า สีดำ และยังมีการอนุรักษ์โดยสอนให้กับผู้สนใจทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล อธิภากร (2553, น. 89) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอ ไท-ยวน : กรณีศึกษาบ้านโนนกุ่ม หมู่ที่ 2 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ลักษณะพิเศษและถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอไท-ยวน แต่เดิมผ้าทอไท-ยวนจะทอไว้สำหรับเป็นผ้าชิ้นนุ่งเท่านั้น โดยจะทอเป็นลาย ขวางตลอดผืนขนาดเท่า ๆ กัน ส่วนปลายทั้งสองข้างจะมีแถบสีแดง สีกรมท่าหรือสีดำและขอบจะมีสีเหลือง ส่วนเอว ชิ้นจะต่อด้วยผ้าแดงหรือผ้าสีตามความต้องการของผู้สวมใส่ ผ้า 1 ผืนใช้ด้ายทั้งหมด 1,120 เส้น ได้แก่ สีเหลือง สีแดง สีกรมท่า ผ้าชิ้นไท-ยวนโบราณยังคงมีเหลืออยู่ 1 ผืน เก็บรักษาไว้ที่กลุ่มทอผ้าบ้านโนนกุ่ม สำหรับในด้าน ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี ยังคงปฏิบัติกันอยู่ส่วนใหญ่จะมารวมตัวกันในการปฏิบัติที่วัดใหญ่สีคิ้ว เช่น ประเพณี กวนข้าวยาก ตักบิตรดอกไม้ สงกรานต์ ตานขันข้าว ตานก้วยสลาก เทศมหาชาติ ปอยข้าวสัง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูล บริบทนี้สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง ชูติรัตน์ เจริญสุข และอาคม เจริญสุข (2560, น. 89-90) วิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไท-ยวน ชุมชนบ้านนาขุนแสน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ทรัพยากรที่สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไท-ยวนของชุมชนบ้านนาขุนแสน ประกอบไปด้วย แหล่งศึกษาดูงาน และศึกษาธรรมชาติ เช่น สวนส้มโอ ศูนย์การเรียนรู้การเพาะเห็ดครบวงจร แม่น้ำลำภาชี ต้นยางใหญ่อายุ 200 ปี ลำนำห้วยคลุ่มน้อย รูปแกะสลักไม้พระเจ้าตากสิน ศาลเจ้าแม่พิมพ์า เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สำคัญได้แก่ น้ำพริกแกงเผ็ด น้ำพริกเผา น้ำพริกปราบ กล้วยฉาบ มันฉาบ เผือกฉาบ เห็ดสด และเห็ดแปรรูป เป็นต้น งานประเพณีและ

วัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ สรงน้ำพระ รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ ประเพณีทำบุญกลางบ้าน วันเข้าพรรษา ออกพรรษา งานกฐิน เป็นต้น

ความเหมาะสมแผนที่อิเล็กทรอนิกส์ มีองค์ประกอบโดยรวมที่สวยงาม และเนื้อหาที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถนำเนื้อหามาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เนื้อหาสนับสนุนการตัดสินใจ ตัวอักษรมีความเหมาะสม สื่อมีความทันสมัย สื่อการใช้งานง่าย และเนื้อหาเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดาพร ไวทยการ (2554, ออนไลน์) การออกแบบแผนที่ชุมชนภาคหลวงนำไปสู่กระบวนการสำรวจผู้ใช้แผนที่สามารถ วิเคราะห์ผลจากผู้ใช้แผนที่ชุมชนทั้งสามส่วน โดยได้รับความพึงพอใจในระดับที่ดี ซึ่งทำให้ สามารถสรุปการทำงานของระบบสัญลักษณ์ในแผนที่ที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้ใช้ได้ว่า ผู้ใช้สามารถรับรู้รูปแบบ “วิถีชีวิตความเป็นอยู่” รูปการเปลี่ยนแปลงของวิถีชุมชนที่ได้แสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในการออกแบบแผนที่ ในท้ายที่สุดกระบวนการนำเสนอจึงมุ่งสู่การหยิบยกความสัมพันธ์ในชุมชน การนำเสนอความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยผู้ออกแบบเลือกเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ประเด็นด้านประวัติศาสตร์และการปกครอง การใช้สอยพื้นที่ชุมชน ข้อมูลร้านค้า ย่านสำคัญต่าง ๆ และข้อมูลด้านประชากรศาสตร์เกี่ยวกับการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชนชาติต่าง ๆ จนมาเป็น ชุมชนชาวภาคหลวงในปัจจุบัน โดยชุดข้อมูลได้มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของผู้ใช้แผนที่ ในแง่การรับรู้ รูปแบบของวัฒนธรรมทางสายตา กระบวนการทำงานของตัวบทเชิงวัฒนธรรม(Cultural Context) นำไปสู่การรับรู้ของผู้ใช้ทั้งในด้านการนำไปใช้งาน (Functional)และการรับรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ (Emotional) รวมไปถึงการตระหนักรู้ในระดับของคุณค่าความเชื่อของชุมชนภาคหลวง สำหรับ ชุมพล รอดแจ่ม (2555, ออนไลน์) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนใจมาท่องเที่ยวได้แก่ คำบอกเล่า การแสวงหาสถานที่ทำบุญ การมาไหว้พระ การชมโบราณสถานและศึกษาศิลปวัฒนธรรม มีคนรู้จัก ชักชวน มาให้อาหารปลา ทราบจากสื่อออนไลน์ และธเนศ ศรพรหม (2561, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาแผนที่อิเล็กทรอนิกส์แบบปฏิสัมพันธ์ขึ้นโดยมีลักษณะโต้ตอบกับผู้ใช้งานอย่างอิสระ สามารถเลือกดูข้อมูล ภาพถ่ายของสถานที่ท่องเที่ยวและเส้นทางการเดินทางได้อย่างสะดวกในรูปแบบของสื่อออฟไลน์ และจากการประเมินคุณภาพของสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าสื่อมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเนื้อหาและรูปแบบมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สามารถนำไปใช้ในการศึกษากลุ่มตัวอย่างได้และจากการศึกษาความพึงพอใจต่อสื่อแผนที่อิเล็กทรอนิกส์แบบสัมพันธ์ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาต่อยอดจากข้อมูลที่ยังมีอีกหลายประเด็นที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไท-ยวน เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้สนใจและแหล่งเรียนรู้อัตลักษณ์ชาวไท-ยวนที่กำลังจะหายไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้แก่

1. ควรศึกษาวรรณกรรมการทอผ้าที่มีศิลปะลวดลายที่สวยงามและทรงคุณค่าทำลักษณะเป็น E-Book เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และอนุรักษ์ผ้าทอไท-ยวน

2. ศึกษาอาหารไท-ยวนที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไท-ยวน ที่ควรอนุรักษ์ไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชาวไท-ยวนรุ่นหลัง

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินโครงการการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแผนที่แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี” สำเร็จเรียบร้อยเพราะได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ให้ออกาสบุคลากรได้พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร อธิการบดี ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาและบุคลากรสำนักวิจัยและพัฒนาทุกคน ไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิ่งแก้ว อารีรักษ์ และคณะ. (2548). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, คณิศร เต็งรัง, ราตรี ปิ่นแก้ว และวรัญญา เพ็ชรคง. (2545). *คู่มือการเรียนรู้ที่ทำงานชุมชนง่าย ได้ผลและสนุก*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- _____. (2559). *วิถีชุมชนเครื่องมือ 7 ชิ้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก* (พิมพ์ครั้งที่ 12). นนทบุรี: สุขศาลา.
- จารุวรรณ พรหมวัง-ข้าเพชร. (2537). *วิถีครอบครัวและชุมชน ชาวไทยวนสี่คิ้ว จ.นครราชสีมา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ชุตีรัตน์ เจริญสุขและอาคม เจริญสุข. (2560). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-ยวน ชุมชนบ้านนาขุนแสน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <file:///C:/Users/HP/Downloads/cover%20in.pdf>
- ชุมพล รอดแจ่ม. (2555). *เส้นทางท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. สืบค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2563, จาก http://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/RC_RR/2555_Account_Chumpon.pdf
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดำริ บุญชู. (2548). การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการ*, 8(1), น. 27-31.
- ธเนศ ศรพรหม. (2561). *การพัฒนาแผนที่อิเล็กทรอนิกส์แบบปฏิสัมพันธ์เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว 9 วัดของจังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.graduate.ubru.ac.th/ubru-journal/assets/onlinefile/1548059254.pdf>
- นาวา วงษ์พรหม. (2560). *แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน*. อุตรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

- บริษัท คาร์แทรค เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด. (ม.ป.ป.) *แผนที่นำทาง ด้วยระบบ GPS สิ่งจำเป็นคู่คนักเดินทาง*. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.cartrack.co.th/blog/aephnthiinamthaang-dwyrabb-gps-singcchamepnkhuunakedinthaang>
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2557). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ = Classroom and learning resource management*. กรุงเทพฯ: มิน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปรีดาพร ไวยการ. (2554). *การออกแบบแผนที่ชุมชนเชิงวัฒนธรรม : การศึกษาความสัมพันธ์ของมิติเวลาและวิถีชีวิตชุมชนกาดหลวง จังหวัดเชียงใหม่*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563, จาก http://cmuir.cmu.ac.th/bitstream/6653943832/28280/2/mdad20954pv_abs.pdf
- แผนที่. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2565, จาก http://www.digitalschool.club/digitalschool/social1_1_1/social3_5/lesson5_1/page1.php
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุมาลี สังข์ศรี และคณะ. (2548). *การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : พิพิธภัณฑ (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุวิมล อธิภากร. (2553). *การศึกษาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าทอไท-ยวน : กรณีศึกษาบ้านโนนกลุ่ม หมู่ที่ 2 ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา)

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร หวังค้ำกลาง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุศล วงษ์กาฬสินธุ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา อีเมล sasithorn.w@nrru.ac.th